



Høgskolen i **Hedmark**

Avdeling Evenstad, Institutt for skog- og utmarksfag

Hallvard Olden

6EV299 – Bacheloroppgave  
Konfliktlinjer i elgforvaltningen i  
Stor-Elvdal 2016

Conflicts of the moose management in Stor-Elvdal municipality 2016

Bachelor i utmarksforvaltning

2016

Samtykker til utlån hos høgskolebiblioteket JA  NEI

Samtykker til tilgjengeliggjøring i digitalt arkiv Brage JA  NEI

## Forord

Etter tre år avslutter jeg med denne bacheloroppgaven mitt studie i utmarksforvaltning. Gjennom årene har jeg ved hjelp av engasjerte forelesere kunne økt og spisset min kunnskap innenfor fagfelt som jeg gjennom hele livet har hatt stor interesse for. Dette gjør at jeg i dag besitter kunnskap som gjør meg skikket til arbeid innenfor utmarksnæringen.

Jeg mener at jeg gjennom mitt arbeid med oppgaven i stor grad har klart å kartlegge hvilke konflikter som finnes mellom grunneierne i Stor-Elvdal. Min fagkombinasjon gjør at jeg ikke har kjørt avanserte statistiske analyser for å komme frem til et resultat. Dog mener jeg at dette ikke foringer kvaliteten på oppgaven, da jeg mener det er forståelsen for konfliktene som er viktig. Dette har jeg fått gjennom selv og snakke med og høre på hva grunneierne har å fortelle.

På veien mot å ferdigstille bacheloroppgaven har jeg fått god hjelp og hatt gode diskusjoner med min veileder og vil derfor rette en stor takk til Torstein Storaas. Jeg vil også rette en stor takk til grunneierne m/fler; Haaken W. Mathiesen, Olav Sverre, Jens Naas-Bibow, Rolf Brenodden, Torunn Messelt, Eirik Messelt, Ellen Buchardt, Karen Anna Kiær, Kjell Åge Fredheim, Anbjør Svenkerud, Kjell Bratlien, Ingvald Landet, Odd Grundt, Knut B. Nicolaysen, Asgeir Murvold, Christian P. Mathiesen, Helge Krog, Trond Øfstaas, John Olav Sundli og Anne Eline Streitlien, som har stilt på intervju eller bidratt med nyttig informasjon. Av alle har jeg blitt møtt med åpenhet og vilje til å hjelpe meg på vegen mot et godt resultat. Dette setter jeg stor pris på. Jeg vil også takke venner og familie som har bidratt med gode diskusjoner og gjennomlesing.

Evenstad den 29.04.2016

---

Hallvard Olden

## Sammendrag

Forskrift om forvaltning av hjortevilt gir i dag føringer for hvordan hjorteviltet i Norge skal forvaltes. Det legges i forskriften opp til at kommunene skal lage mål for hjorteviltforvaltningen i kommunene. Disse målene skal ikke være statiske og det skal være rom for endringer, samtidig skal de gi et tydelig bilde av hvordan kommunene ønsker at viltet skal forvaltes. Forskriften fremhever at forvaltningen ikke skal komme i konflikt med interesser som skogbruk og samferdsel, og at målene for forvaltningen derfor bør utformes i samarbeid med interessenter som rammes av forvaltningen.

I Stor-Elvdal har man lange tradisjoner for jakt og for mange grunneiere utgjør inntekt fra salg av jakt og kjøtt, spesielt fra elg (*Alces alces*), en betydelig del av inntektsgrunnlaget. Grunneierne har tidligere stått samlet i Stor-Elvdal Grunneierforening [SEG], men i dag har flere grunneiere meldt seg ut og valgt å stå utenfor SEG. En slik fragmentering av grunneierne stiller krav om at kommunens mål for hjorteviltforvaltningen er så gode at man klarer å få til en felles forvaltning, uten for store forskjeller mellom områder. Dette vil bidra til å sikre grunneiernes inntekt fra elg.

Jeg har i denne oppgaven sett på hvilke konflikter som finnes mellom grunneierne i Stor-Elvdal, for å finne ut hva som gjør at samarbeidet i dag er dårligere enn hva det før har vært. Samtidig har jeg også sett på om det finnes en forskjell i hva medlemmer- og ikke medlemmer i SEG mener. Dette har jeg gjort ved å intervjuet et utvalg av grunneierne i Stor-Elvdal kommune.

Mine resultater viser at det i liten grad er forskjell i meningene til medlemmer- og ikke medlemmer i SEG. Dette viser at grunneierne kan være enige om en rød tråd i forvaltningen. Allikevel har jeg også funnet at grunneierne mener det i hovedsak finnes tre kilder til konflikt. Disse tre er fôring, elgforvaltning generelt, og organisering av- og samarbeid mellom grunneierne. Man skulle på bakgrunn av mine resultater tro at grunneierne kunne være enige om felles mål for forvaltningen. Dog viser det seg at uenigheten om de tre temaene er så stor at man har vanskelig for å enes om- og nå- ett felles mål.

Om grunneierne ikke kan enes, fører til at de kommunale målene må inneholde sterke føringer for hvordan hjorteviltforvaltningen i Stor-Elvdal skal være. På denne måten kan kommunen gjennom hjorteviltforskriften, styre grunneierne mot et felles mål for forvaltningen.

## Abstract

The current legislation on management of ungulates in Norway provides guidance on how ungulates should be managed. Different municipalities are required to create goals for ungulate management. These goals should not be static and there should be room for changes. The goals should also give a clear picture of how the municipalities want the ungulates in their area to be managed. The management should not get in conflict with interests, such as forestry and transport. Therefore, the goals of management should be designed in collaboration with stakeholders affected by the management.

Stor-Elvdal has long traditions of hunting and many landowners have a substantial income from the sale of hunting and meat, especially from moose (*Alces alces*). Landowners have previously been united in Stor-Elvdal Grunneierforening [SEG], but today, several landowners have backed out and chosen to remain outside SEG. This requires that the municipality's goals for ungulate management is so good that one can get to a joint management, without major differences between areas. This will ensure landowners' income from moose.

In this paper I have had a closer look at the conflicts that exist between landowners in Stor-Elvdal, to find out why the cooperation today is worse than it has been before. In addition, I have checked whether there's a difference in the members' and non – members' view on ungulate management. I have done this by interviewing some of the landowners in Stor-Elvdal.

My results show that there is only a small difference in the opinions of members and non – members of SEG, which means that landowners can agree on a common main strategy in the management. In addition, I have also found that the landowners that there are basically believe three sources of conflict. These three are feeding, moose management, and organization and cooperation between landowners. On the basis of my results, it is possible to believe that landowners could agree on common goals for the management. However, it turns out that the dispute over the three issues is so large that the landowners have difficulties in both agreeing to, and achieving, a common goal.

The landowners' disagreement leads to that the municipal goals must have a great influence on how ungulate management in Stor-Elvdal should be. In this way, the municipality board landowners toward a common goal for the management.

# Innholdsfortegnelse

<b>Forord</b> .....	2
<b>Sammendrag</b> .....	3
<b>Abstract</b> .....	4
<b>1 Innledning</b> .....	6
<b>Problemstilling</b> .....	7
<b>2 Metode</b> .....	8
<b>2.1 Studieområde</b> .....	8
<b>2.2 Datainnsamling</b> .....	9
<b>2.3 Utvalg</b> .....	10
<b>2.4 Data og databehandling</b> .....	10
<b>3 Resultat</b> .....	11
<b>4 Diskusjon</b> .....	19
<b>4.1 Metode</b> .....	19
<b>4.2 Resultat</b> .....	20
<b>4.3 Oppsummering</b> .....	23
<b>5 Bibliografi</b> .....	24
<b>6 Vedlegg</b> .....	26

# 1 Innledning

Hjorteviltforvaltningen i Norge skal følge retningslinjene som ligger i Forskrift om forvaltning av hjortevilt 2016 [hjorteviltforskriften] (Forskrift om forvaltning av hjortevilt, 2016). Forskriften legger i §1 vekt på at forvaltningen skal ha en lokal forankring og at den skal sikre samfunnsinteressene i kommunene. Videre skal kommunene etter §3 utarbeide mål for forvaltning av hjortevilt. Det fremheves i paragrafen at målene ikke bør være statiske, samt viktigheten av at målene er konkrete og etterprøvbare. Kommunene har etter §3 et ansvar for å hindre at forvaltningen av hjortevilt ikke kommer i konflikt med andre interesser som for eksempel samferdsel og skogbruk. For å hindre konflikter oppfordres kommunene til å utvikle sine mål i dialog med interessenter som på en eller annen måte rammes av hjorteviltforvaltningen (Miljødirektoratet, 2016).

Stor-Elvdal kommune huser en lang og tradisjonsrik kultur for jakt på hjortevilt og rovdyr. Gjems (1986) forteller i *Storjegere i Østerdalene* om hvordan Aasmund Olavsson Vinje på sin ferd gjennom Stor-Elvdal i 1860, forarget seg over alle skallene etter elg (*Alces alces*) og bjørn (*Ursus arctos*) som hang på stabbursveggene og karakteriserte denne måten å fremstille troféene på som vildmannshaat. Også i dag kan man på reise gjennom Østerdalen betrakte gevirene, på stabburs- og låveveggene, fra de utallige elgene som er skutt opp igjennom årene. Dette vitner om at jaktkulturen den dag i dag står sterkt i området og avskytningsstatistikken for kommunen bekrefter dette (Figur 2.)

Frem til i 1951 praktiserte man matrikeljakt i hele Norge. Dette var en jaktform hvor det kunne skytes ett stykk av hvert storvilt per eiendom. Etter 1951 ble hjorteviltforvaltningen organisert slik at statlige viltnemder forvaltet vilt etter den nye loven Lov om viltstell, jakt og fangst (Lov om viltstell, jakt og fangst, 1951). Stor-Elvdal Grunneierforening [SEG] ble i 1952 stiftet av en sammenslutning av grunneierne i Stor-Elvdal (Stor-Elvdal Grunneierforening, s.a.). Dette ble gjort fordi grunneierne sammen ville stå sterkere for å påvirke beslutningene som ble tatt i den statlige viltnemden (personlig kommunikasjon, Torstein Storaas, 2015).

Siden Stor-Elvdal Grunneierforening ble stiftet i 1952 har man fått flere endringer i lovgivningen for hvordan vilt skal forvaltes. I 1982 trådte Viltloven i kraft og kommunene fikk i større grad ansvar for viltforvaltningen på kommunalt nivå (Kirkemo, 2009; Kjos-Hanssen, 1983). Stor-Elvdal kommune har siden den gang overlatt mye av viltforvaltningsansvaret i kommunen til SEG. Dette har blitt gjort fordi SEG har utvist god viltforvaltning og sittet på høy kompetanse innenfor feltet. SEG har blitt regnet som en nasjonal foregangsforening

innenfor hjorteviltforvaltning og samarbeid mellom grunneiere (Stor-Elvdal Grunneierforening, s.a.).

De siste 15 årene har man sett en utvikling der enkelte grunneiere har meldt seg ut av SEG. Noen har meldt seg inn igjen, mens andre har blitt stående utenfor foreningen. Årsaken til utmeldingene har variert fra personlige konflikter mellom grunneiere, til misnøye med hvordan hver grunneier skal og ønsker å bidra økonomisk til foreningens prosjekter. Dette har ført til en fragmentering av SEG, noe som er lite gunstig da man gjennom forskning har sett at hjortevilt bruker store områder og at det bør forvalte der etter (Storaas, Mathiesen & Nicolaysen, 2014).

Stor-Elvdal kommune har, på bakgrunn av hvordan organiseringen av grunneierne har utviklet seg, sett et behov for tydeligere og mer omfattende mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltningen i kommunen. Dette for at man på en bedre måte skal kunne få til et felles mål for i hvordan forvaltning skal utøves, både i og utenfor SEG. Kommunen skal legge hjorteviltforskriften og interessentenes mening til grunn, når de gjennom 2016 jobber mot å ferdigstille disse mål og retningslinjene.

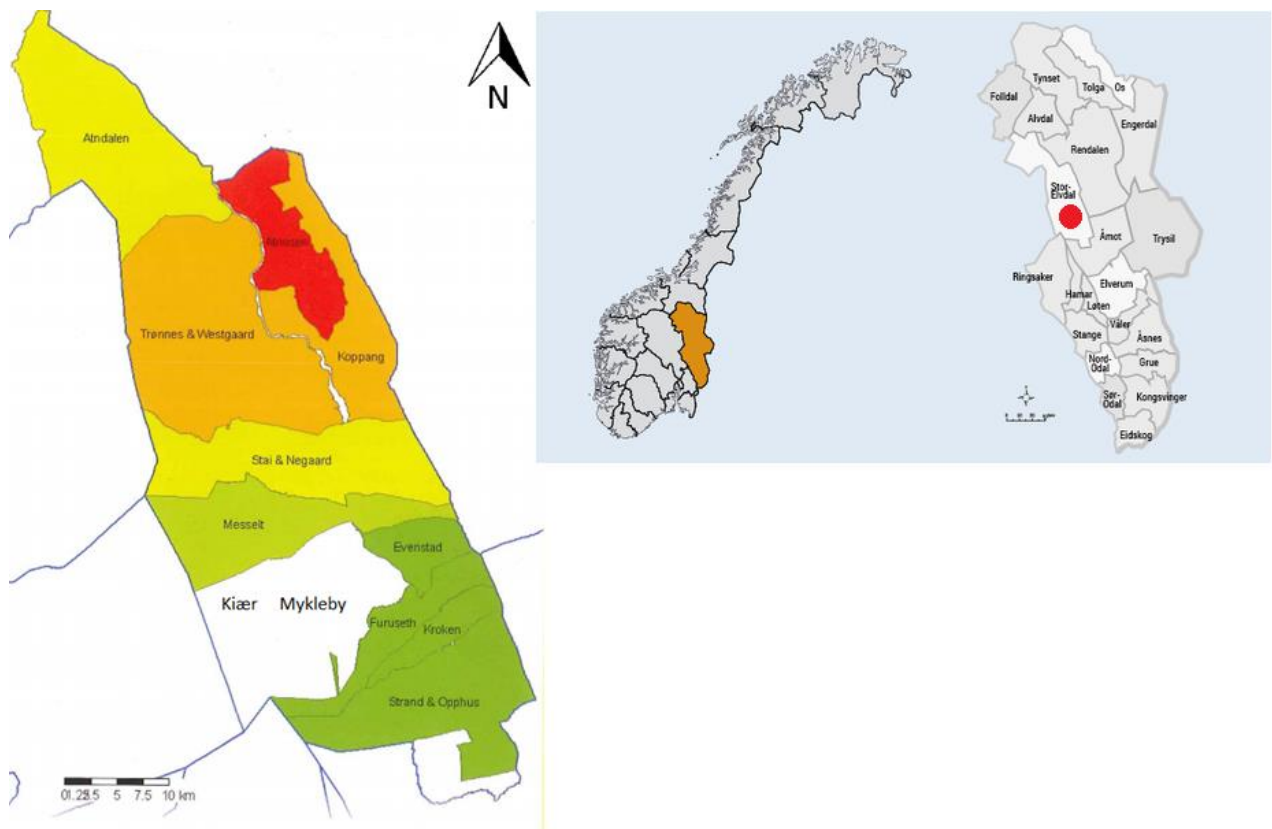
### **Problemstilling**

Det er interessant å se hvordan grunneierne i Stor-Elvdal i dag velger å organisere seg på andre måter enn tidligere. Jeg har på derfor valgt å se på hvilke konfliktlinjer som har oppstått mellom grunneierne. Dette for å tydeliggjøre hva som foringer samarbeidet mellom grunneierne. Jeg vil også se på om det er en forskjell i meningene til grunneierne som er medlem i SEG og grunneierne som ikke er medlem i SEG.

## 2 Metode

### 2.1 Studieområde

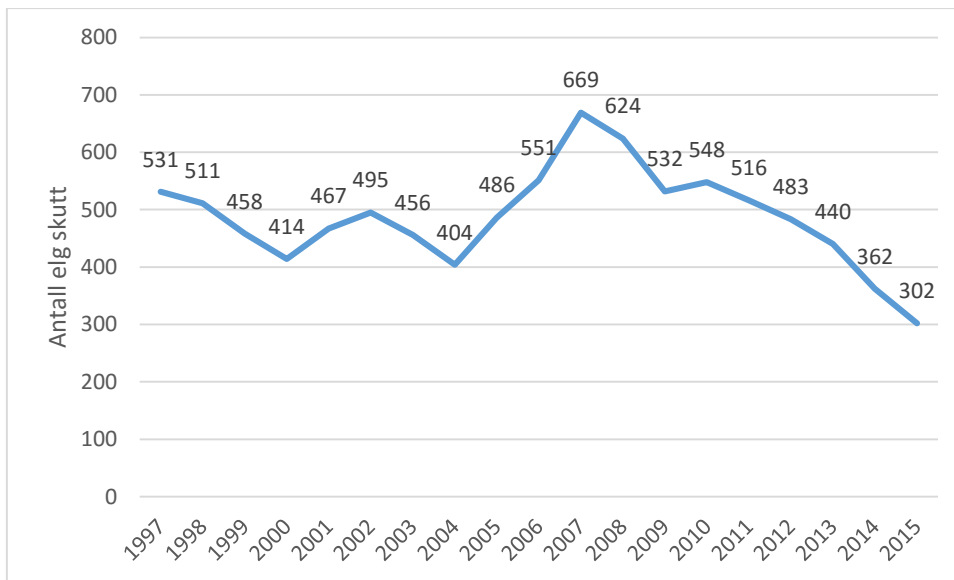
Intervjuene har blitt gjennomført blant grunneiere i Stor-Elvdal i Hedmark fylke (Figur 1.). Kommunen er av viltforvaltningsmessige hensyn delt opp i ti utmarksområder som er medlem i SEG. I tillegg til disse utmarksområdene finnes det flere grunneiere som ikke er medlemmer i SEG. Grunneierne som er intervjuet og som ikke er medlem i SEG, har eiendommer som befinner seg i Stai & Negaard utmarksområde, det tidligere Messelt utmarksområde, Evenstad, og det som er markert som Kiær Mykleby i Figur 1.



Figur 1. Til høyre vises et oversiktskart (Allkunne, s.a.) over Norge, med Hedmark fylke (markert med oransje), samt et kart over kommunene i Hedmark, med Stor-Elvdal (markert med rød, fylt sirkel). Til venstre vises detaljkart (Hjorteviltseminar, 2012) over utmarksområdene (Krog utmarksområde er på kartet inkludert i Furuset), i Stor-Elvdal.



Jaktstatistikk fra SEG (SEG dekker arealmessig store deler av studieområdet), viser at man i mange år har hatt en jevn avskytning, med ett toppår i 2007, men man har siden den gang hatt en jevn nedgang i antall felte elg (Figur 2.). Årsaken til ønsket om å redusere elgstammen noe ned fra toppårene, er at den høye elgstammen har ført til store beiteskader (personlig kommunikasjon, Asgeir Murvold, 2015).



Figur 2. Antall elg skutt, per år, i Stor-Elvdal fra 1997 – 2015 (personlig kommunikasjon, Anne Eline Streitlien, 05.04.2016).

## 2.2 Datainnsamling

Jeg har gjennomført intervjuer blant et utvalg av grunneierne i Stor-Elvdal. Under intervjuene fikk grunneierne en spørreundersøkelse som jeg har utformet. Undersøkelsen er utformet med både avkryssings spørsmål og åpne spørsmål.

Undersøkelsen består av spørsmål der grunneierne svarer på hvor fornøyd, eller misfornøyd de er med forskjellige temaer innenfor elgforvaltningen i kommunen. Jeg har også valgt å lage fire åpne spørsmål der jeg har notert det grunneieren svarer. Disse spørsmålene ble brukt for å kunne skape en form for diskusjon der jeg utfordrer grunneieren på enkelte tema og for å gi meg selv en bedre forståelse av situasjonen.

Jeg har kontaktet grunneierne per telefon for å avtale møtested og -tidspunkt for intervju. Dette har fungert godt og jeg har, med de fleste grunneierne, kunnet gjennomføre intervjuet relativt kort tid etter første kontakt. Grunneierne har stilt til intervju fra januar- til mars 2016.

Intervjuene har vart fra omkring én- til fire timer. Årsaken til variasjon i tidsbruk er varierende engasjement og tid til disposisjon hos hver av grunneierne.

### 2.3 Utvalg

Utvalget av grunneierne består av lederne for utmarksområdene (n = 10); Atndalen, Atnosen, Koppang, Trønnes & Westgaard, Stai & Negaard, Evenstad, Furuseth, Kroken, Krog og Strand & Opphus, samt grunneierne som står utenfor SEG i utmarksområdene (n = 6); Messelt, Kiær Mykleby, Evenstad og Stai & Negaard. Grunneierne er geografisk spredt over hele Stor-Elvdal kommune og eiendomsstørrelsen til grunneierne varierer fra 12 000 til 330 000 daa. Utvalget kommer senere i oppgaven til å bli omtalt som "grunneierne", med mindre det skiller på om de er medlem i SEG eller ikke. De vil da bli omtalt som "medlem" og "ikke medlem". Jeg går i oppgaven ikke inn på enkeltgrunneieres mening, men jeg kan ikke garantere for at man ikke vil kjenne igjen meningene til enkelte grunneiere da flere har sterke og egne meninger. Det finnes i Stor-Elvdal langt flere grunneiere enn de som er intervjuet. I hvert utmarksområde er det valgt en leder og ved å intervjuer lederne, samt grunneierne som ikke er medlem i SEG, mener jeg at disse representerer de forskjellige meningene og interessene til grunneierne, i ulike deler av kommunen, på en god nok måte.

### 2.4 Data og databehandling

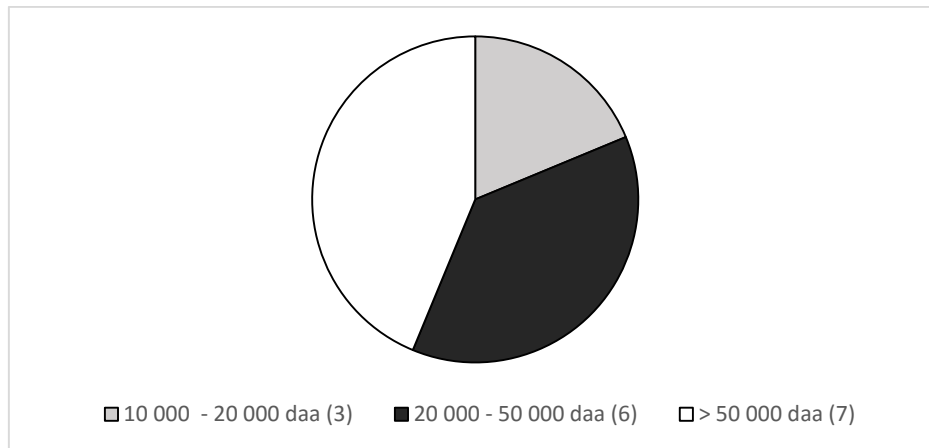
Under intervjuene har grunneierne fått spørreundersøkelsene i papirform og krysset av på spørsmålene med avkryssingsmuligheter. Papirutgaven grunneieren har notert på har jeg så tatt med meg for å senere legge svarene inn i Microsoft Excel 2016. Her har jeg analysert svarene ved å kjøre T-tester for å finne om det er signifikant forskjell mellom meningene til medlem- og ikke medlem av SEG.

På de åpne spørsmålene har jeg tatt notater fra det grunneierne har svart. Disse notatene er har jeg senere samlet, for så å se på om det er mulig å trekke noen generelle linjer ut i fra svarene.

### 3 Resultat

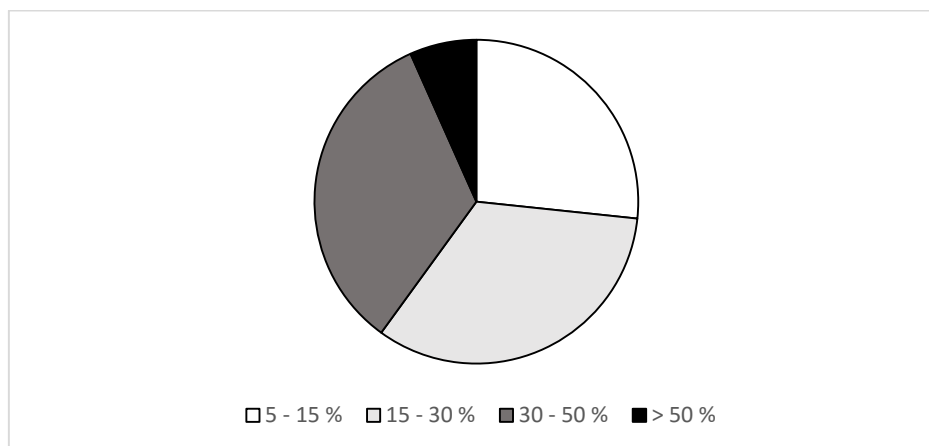
Alle 16 grunneierne i utvalget har deltatt og svart på undersøkelsen som har blitt gjennomført i intervjuform. Dette gir en svarprosent på 100%.

Utvalget representerte sin egen eiendom og oppga å ha en eiendomsstørrelse på 10 000 – 20 000 daa (3), 20 000 – 50 000 daa (6) og større enn 50 000 (7) (Figur 3.).



Figur 3. Antallsfordeling av grunneierne, fordelt på eiendomsstørrelse i kategoriene 10 000 – 20 000 daa, 20 000 daa og større enn 50 000 daa.

Grunneierne oppgir at inntekten fra elg utgjorde 5 – 15 % (4), 15 – 30 % (5), 30 – 50 % (5) og mer enn 50 % (1) av inntektene fra elg og skog (100 %) de siste 5 årene (Figur 4.). En grunneier har valgt å ikke svare på spørsmålet.



Figur 4. Antallsfordeling av grunneierne (n = 15), fordelt på kategoriene 5 – 15 %- (n = 4), 15 – 30 %- (n = 5), 30 – 50 %- (n = 5) og mer enn 50 % (n = 1) inntekt fra elg.

12 av grunneierne oppga at de historisk sett har et positivt inntrykk av SEG. To svarer at de i stor grad har et positivt inntrykk, men at det også har vært flere negative sider ved SEG. Resterende to grunneiere har ikke svart (spørsmål 4., Vedlegg).

Fem grunneiere har oppgitt at de tror flere vil gå ut av SEG, seks at situasjonen vil være omtrent lik som i dag, to tror at flere vil vende tilbake til SEG, mens tre er usikre på hvordan grunneierne vil være organisert i fremtiden (spørsmål 5., Vedlegg).

Jeg fant ingen signifikant forskjell mellom medlem- og ikke medlem av SEG på spørsmålene 7.1 – 7.5. Grunneierne har rangert sine svar fra 1 til 5 (Tabell 1.)

Gjennomsnittlig oppgir grunneierne som ikke er medlem i SEG 2,8, mens medlemmene i SEG i snitt oppgir 2,6 på spørsmål om elgen de jakter på gjennom året i hovedsak bruker deres eiendom (7.1, Tabell 1.). Den gjennomsnittlige meningen til grunneierne er 2,7 (7.1, Tabell 1.).

På spørsmål om elgen de jakter på gjennom året bruker flere utmarksområder oppgir grunneierne som ikke er medlem i snitt 4,3, mens medlemmene i SEG oppgir 4,6 (7.2, Tabell 1.). Gjennomsnittlig mening blant alle grunneierne er 4,5 (7.2, Tabell 1.).

Samlet oppgir grunneierne i snitt (4) at de har god kunnskap om elgen på deres eiendom (7.3, Tabell 1.). Grunneierne som ikke er medlem i SEG mener i snitt (4,2) at de har noe bedre kunnskap enn de som er medlem i SEG (3,9) (7.3, Tabell 1.).

Grunneierne som ikke er medlem i SEG er i snitt (3,8) noe mer positive til vinterfôring av elg, enn hva medlemmene i SEG er (3,5) (7.4, Tabell 1.) I snitt (3,6) er grunneierne mer positive enn negative til vinterfôring av elg (7.4, Tabell 1.).

Medlemmene av SEG oppgir gjennomsnittlig (4) at de er noe mer positive til å bidra økonomisk til vinterfôring og foryngelsestiltak, enn grunneierne som ikke er medlemmer i SEG (3,8) (7.5, Tabell 1.). Grunneierne er i snitt (3,9) mer positive enn negative til å bidra økonomisk (7.5, Tabell 1.).

Tabell 1. Gjennomsnittlig svar på spørsmål 7.1 - 7.5, fordelt på kategoriene Ikke medlem (ikke medlem i SEG), Medlem (medlem i SEG) og Totalt.

<b>Spørsmål 7</b>	<b>Ikke medlem av SEG (n = 6)</b>	<b>Medlem av SEG (n = 10)</b>	<b>Totalt snitt (n = 16)</b>
<i>7.1 Elgen du jakter på bruker gjennom året i hovedsak din eiendom? (5 – enig, 1 – uenig)</i>	2,8	2,6	2,7
<i>7.2 Elgen du jakter på bruker gjennom året flere utmarksområder? (5 – enig, 1 – uenig)</i>	4,3	4,6	4,5
<i>7.3 Hvor god kunnskap (biologisk og økologisk) har du om elgen på din eiendom? (5 – god kunnskap, 1 – lite kunnskap)</i>	4,2	3,9	4
<i>7.4 Hva er din holdning til vinterfôring av elg? (5 – for, 1 – imot)</i>	3,8	3,5	3,6
<i>7.5 I hvor stor grad er du interessert i å bidra økonomisk til vinterfôring og foryngelsestiltak? (5 – stor grad, 1 – liten grad)</i>	3,8	4	3,9

Undersøkelsen viser at det var 14 av grunneierne som har krysset av på alternativene Sluttrapport for Elgfôringsprosjektet (2012) og møter i grunneierforeningen eller lignende, mens 13 krysset av på Prosjekt Elg-trafikk i Stor-Elvdal 2000 – 2004, Elgfôringsprosjektet 2006 – 2011 og Hjorteviltet (spørsmål 8., Vedlegg). Grunneierne hadde også fått informasjon fra rapporten; Effekter av ulv på elgbestanden: da ulven kom og forsvant fra Koppangskjølen (2008) (10), Hjorteviltportalen.no (7), Hjorteviltkonferanser (8) og Hjorteviltforskriften 2016 (10). 11 av grunneierne hadde fått informasjon fra andre kilder og oppga relevant utdanning, jakterfaring, kunnskap om egen eiendom og informasjon fra Evenstad på "Annet" (spørsmål 8., Vedlegg)

Av spørsmålene 9.1 – 9.10 var det kun 9.6 som viste en signifikant forskjell på medlem- og ikke medlem av SEG ( $t_{14} = 2,57$ ,  $p = 0,021$ ). Grunneierne har rangert sine svar fra 1 til 5 (Tabell 2.)

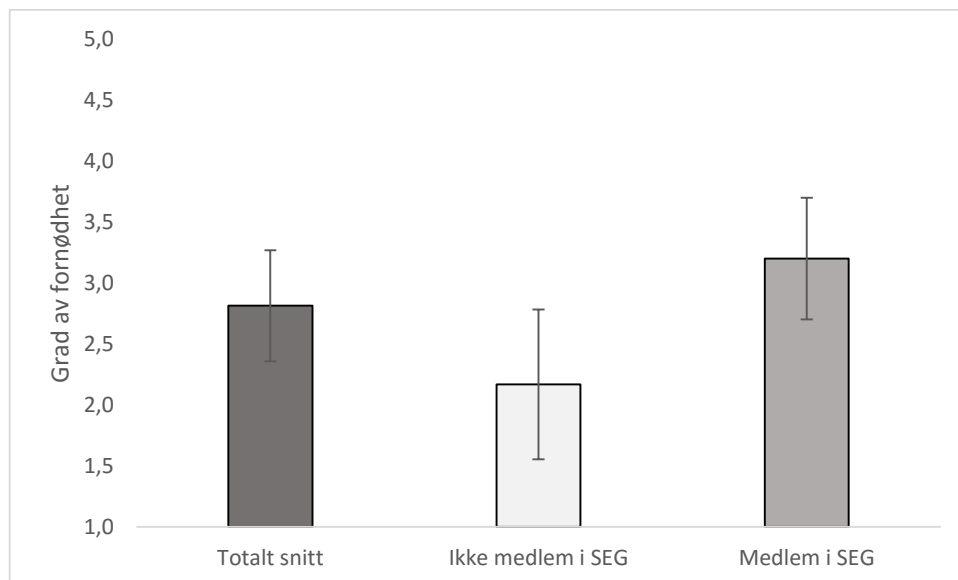
Samlet oppga grunneierne i snitt (2,3) at de ikke var spesielt fornøyd med elgforvaltninga i Stor-Elvdal (9.1, Tabell 2.). Grunneierne som ikke er medlem i SEG er i snitt (1,8) mindre fornøyd med elgforvaltningen enn hva medlemmene i SEG er (2,5) (9.1, Tabell 2.).

Gjennomsnittlig mener grunneierne at elgbestanden er litt for lav (2,1) (9.2, Tabell 2.). Grunneierne som ikke er medlem av SEG er i snitt (1,8) mer misfornøyd med nivået på elgbestanden enn hva medlemmene av SEG (2,2) (9.2, Tabell 2.).

Grunneierne som ikke er medlem i SEG oppgir å ha noe mindre skogskader (2,7) enn hva medlemmene av SEG har (2,9) (9.3, Tabell 2.). Generelt i Stor-Elvdal mener medlemmene av SEG at det er noe mer skogskader (2,7) enn hva med de som ikke er i medlem i SEG mener (2,3) (9.4, Tabell 2.). Gjennomsnittlig mener grunneierne at det er omtrent like mye skogskader generelt i Stor-Elvdal (2,6) som de har på sin egen eiendom (2,8) (9.4 & 9.3, Tabell 2.).

I snitt oppgir medlemmene i SEG 3,7, mens grunneierne som ikke er medlem i SEG oppgir 3,5 på hvor fornøyd de er med fordelinga av kjønn og alder i kvotene på egen eiendom (9.5, Tabell 2.). Gjennomsnittet av alle grunneierne viser et snitt på 3,6 (9.5, Tabell 2.).

Jeg fant en signifikant forskjell på svarene fra medlem- og ikke medlem av SEG ( $t_{14} = 2,57$ ,  $p = 0,021$ ) (9.6, Tabell 2; Figur 5.). Gjennomsnittlig oppga grunneierne som ikke er medlem av SEG 2,2 ( $\pm 2SE = 0,6$ ) og var mindre fornøyd med kvotene generelt i Stor-Elvdal, enn medlemmene i SEG som i snitt oppga 3,2 ( $\pm 2SE = 0,5$ ) (9.6, Tabell 2.). Samlet svarer grunneierne i snitt at de hverken er fornøyd eller misfornøyd med fordelingen av kjønn og alder i kvotene generelt i Stor-Elvdal (2,8) (9.6, Tabell 2.).



Figur 5. Gjennomsnittlig grad av fornøydhet ( $\pm 2SE$ ), der 1 er "ikke fornøyd" og 5 er "veldig fornøyd", fordelt på kategoriene Totalt snitt (alle grunneiere), Ikke medlem og Medlem i SEG.

Grunneierne som ikke er medlem av SEG oppgir i snitt 3,2, mens medlemmene av SEG i snitt oppgir 2,8 på spørsmål om hvor fornøyde de var med bestandsplanen for forrige jaktår (2015) (9.7, Tabell 2.). I snitt (2,9) oppgir grunneierne i Stor-Elvdal at de hverken er fornøyd eller misfornøyd med bestandsplanen for forrige jaktår (2015) (Tabell 2.).

Samlet oppgir grunneierne i snitt (2,6) at de var mer misfornøyd enn fornøyd med prosessen frem til en bestandsplan (9.8, Tabell 2.). Medlemmene av SEG er i snitt noe mer fornøyd (2,8) med prosessen, enn hva grunneierne som ikke er medlem av SEG er (2,3) (9.8, Tabell 2.)

Det er liten forskjell på hvor fornøyd medlemmer- (2,4) og ikke medlemmer i SEG er (2,5) med samarbeidet mellom grunneierne (9.9, Tabell 2.). I snitt er ikke grunneierne spesielt fornøyd med samarbeidet (2,4) (9.9, Tabell 2.).

I snitt oppgir grunneierne (2,6) at de er noe mer positive enn negative til at vinterjakt blir gjennomført i enkelte områder (9.10, Tabell 2.) Medlemmene av SEG er noe mer positive (2,5) enn hva grunneierne som ikke er medlem av SEG er (2,7) (9.10, Tabell 2.).

Tabell 2. Gjennomsnittlig svar, omregnet til nærmeste tiendedel, på spørsmål, 9.1 – 9.10, fordelt på kategoriene Ikke medlem (ikke medlem i SEG), Medlem (medlem i SEG) og Totalt.

<b>Spørsmål 9</b>	<b>Ikke medlem av SEG (n = 6)</b>	<b>Medlem av SEG (n =10)</b>	<b>Totalt snitt (n = 16)</b>
<b>9.1</b> Elgforvaltningen slik den er i Stor-Elvdal i dag? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)	1,8	2,5	2,3
<b>9.2</b> Nivået på elgbestanden? (5 – for høy, 1 – for lav)	1,8	2,2	2,1
<b>9.3</b> Skogskadenivået på din eiendom? (5 – for mye skader, 1 – ingen skader)	2,7	2,9	2,8
<b>9.4</b> Skogskadenivået generelt i Stor-Elvdal? (5 – for mye skader, 1 – ingen skader)	2,3	2,7	2,6
<b>9.5</b> Fordelingen av kjønn og alder i elgkvoten på din eiendom? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)	3,5	3,7	3,6
<b>9.6</b> Fordelingen av kjønn og alder i elgkvotene generelt i Stor-Elvdal? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)	2,2	3,2	2,8
<b>9.7</b> Bestandsplanen for forrige jaktår (2015)? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)	3,2	2,8	2,9
<b>9.8</b> Prosessen frem til en bestandsplan (2015)? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)	2,3	2,8	2,6
<b>9.9</b> Samarbeidet mellom grunneierne? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)	2,5	2,4	2,4
<b>9.10</b> At vinterjakt blir gjennomført i enkelte områder? (5 – ikke greit, 1 helt greit)	2,7	2,5	2,6



På spørsmål om hvilke konfliktlinjer/utfordringer grunneierne oppfatter at finnes rundt elgforvaltningen har grunneierne gitt et vidt spekter av svar (spørsmål 10., Vedlegg). Jeg har sammenfattet svarerne til tre hovedtemaer, med underpunkter som gir noe utdypning. Punktene er ikke ordnet i noen form for sortert rekkefølge.

- Fôring
  - Noen er prinsipielt imot fôring
  - Kostnader knyttet til fôring
  - Om foringen er for å hindre trafikkskader eller skogskader versus for å kunne ha en høyere elgbestand
- Elgforvaltningen generelt
  - For lite kunnskap om elg og elgforvaltning
  - Uenighet om hva som er riktig størrelse på elgbestanden
  - Kvoter og fordeling av kvoter
  - Forskjellig aksept for skogskader
  - Manglende forståelse for bestandsutviklingen
  - Forskjellig forvaltningstankegang blant medlemmer- og ikke medlemmer i SEG
  - Avskytningsmodell(er) i og utenfor SEG
  - Mistanke om at dyr som tildeles øst for Glomma skytes på vestsiden
  - Geografisk størrelse på forvaltningsområde for elgbestanden
- Organisering av- og samarbeid mellom grunneier
  - Personlige nabokonflikter
  - Utmeldinger skaper uro
  - En lite tydelig og synlig kommune
  - Hvordan vald og utmarksområder er organisert
  - Vanskelig å finne-, samarbeide om- og nå et felles mål for elgforvaltningen

Flertallet (9) av grunneierne oppgir at de er for å danne et eget vald på østsiden av Glomma innenfor ulvesonen (spørsmål 11., Vedlegg). Fire er imot forslaget, mens resterende tre grunneiere svarer Vet ikke.

13 av grunneierne på krysset av på alternativ 4; at elgforvaltninga bør baseres på erfaringstall fra «Sett elg – skjema» (spørsmål 13, Vedlegg). Videre har syv krysset av på alternativ 1, seks på alternativ 2, fire på alternativ 3, fem på alternativ 5 og tre på alternativ 6 (spørsmål 13, Vedlegg).

Flest (13) grunneier har krysset av på alternativ 4; at tiltakene skal betales av et spleiselag mellom alle grunneierne i kommunen (spørsmål 14., Vedlegg). Fem har krysset av på alternativ 1, to på alternativ 2, mens tre har krysset av på alternativ 5. På alternativ 6 har flere nevnt at midler til slike tiltak også bør komme fra NSB, Statens vegvesen og forsikringsselskaper (spørsmål 14., Vedlegg).

## 4 Diskusjon

### 4.1 Metode

For å nå ut til flest mulig av grunneierne ble det vurdert flere ulike metoder for å gjennomføre undersøkelsen. Jeg kontaktet de utvalgte grunneierne per telefon og kunne på denne måten både informere grunneieren om oppgaven og avtale tidspunkt for intervjuet, på samme tidspunkt. Dette sparte meg trolig for mye tid sammenlignet med hva jeg hadde brukt om jeg tok kontakt per mail. Samtidig er det rimelig å anta at svarprosenten ville vært lavere om jeg hadde brukt mail for å nå ut til grunneierne.

Ved å velge intervju-, der jeg personlig møter grunneieren, fikk jeg mulighet til å oppklare uklarheter og rettlede grunneierne gjennom undersøkelsen. Samtidig ga en slik intervjuform meg mulighet til å få en bedre forståelse for situasjonen, da jeg kunne stille spørsmål underveis. For eksempel er spørsmål de åpne spørsmålene der jeg har notert i første omgang laget for å skaffe meg selv en bedre forståelse, slik at jeg skal ha en bedre mulighet til å tolke svarene jeg får i resten av undersøkelsen.

Gode spørsmål er viktig for å få så mye informasjon som mulig, samtidig bør de kunne sees opp mot hverandre (Jacobsen, 2000). Etter å ha gjennomført intervjuene ser jeg at enkelte av spørsmålene kunne ha vært bedre formulert og at dette kunne gitt meg et tydeligere svar fra grunneierne. Spørsmålet om hvordan grunneierne ville forvaltet hvis de fikk bestemme, er et slikt eksempel. Det er i dette spørsmålet så omfattende forskjeller i svarene fra grunneierne, at jeg ikke har klart å trekke frem svar som kan regnes som gjengangere.

Utvalget av grunneiere var geografisk spredt over hele Stor-Elvdal og det er rimelig å anta at svarene jeg har fått er representative, geografisk sett. Dog viser resultatene at ingen i utvalget eier mindre enn 10 000 daa (Figur 3.). Det finnes i Stor-Elvdal flere grunneiere med eiendommer mindre enn 10 000 daa og man kan derfor diskutere om utvalget er representativt om man ser på eiendomsstørrelse (GeoInnsyn, 2015). Jeg har på bakgrunn av dette kun gjort analyser for å se om det finnes en forskjell på medlem- og ikke medlem i SEG.

Dataene har jeg manuelt lagt inn i Microsoft Excel 2016. Dette fører til at det må tas forbehold om feiltasting av data.

## 4.2 Resultat

Blant Stor-Elvdals grunneiere har jeg gjennom mine undersøkelser kartlagt tre temaer grunneierne mener fører til konflikt; fôring av elg, elgforvaltningen generelt, og organisering av- og samarbeid mellom grunneiere. Flertallet av grunneierne er, historisk sett, positive til hvordan SEG er blitt drevet. Det fremheves hvordan SEG har vært en nasjonal foregangsforening innenfor hjorteviltforvaltning og samarbeid mellom grunneiere. Medlemmene i SEG var, på spørsmål 9.6, signifikant mer fornøyde med fordelingen av kjønn og alder i elgkvotene generelt i Stor-Elvdal, enn hva grunneierne som ikke er medlem i SEG. Dette er det eneste signifikante funnet på spørsmålene 7.1-7-5 og 9.1-9.10.

Det er stor variasjon i grunneiernes holdning til vinterfôring av elg. Spesielt interessant er det at enkelte grunneiere er prinsipielt imot fôring og baserer dette på at slik fôring ikke er en del av elgens naturlige kost. De samme grunneierne argumenterer også med at fôringen ikke gir dem og at å skulle bidra økonomisk til foring kun vil være en utgiftspost. Gjennom forskning er det vist at fôring er økonomisk lønnsomt, da man ser at bæreevnen til elgbestanden, i forhold til beitets bæreevne, økes betraktelig (Milner, Storaas, van Beest & Lien, 2012a). Hele 14 av de 17 grunneierne som er intervjuet har lest sluttrapporten til Milner, Et al. (2012a) og dette viser at et flertall har kunnskap om lønnsomheten ved å fôre og det kommer i resultatene frem at grunneierne i snitt er mer positive enn de er negative til vinterfôring av elg. Det er interessant at ingen av grunneierne, på tross av enkeltes motstand mot fôring, har valgt å svare 1 (imot) på om de er for eller imot vinterfôring. Enkelte av grunneierne forteller at de godt kunne svart 1, men ser på fôringen som et nødvendig onde og begrunner dette med at de mener man ikke kan slutte, om man først har startet med fôring. Derfor svarer de 2 og ikke 1.

Samtlige grunneiere forteller at de mener at man per i dag må fôre, i mangel på andre gode tiltak, i utsatte områder for å hindre påkjørsler på vei og jernbane. Dette stemmer godt overens med funnene til Kleverud (2012). 13 av grunneierne mener at det bør være et spleiselag mellom alle grunneierne i kommunen for å dekke en slik kostnad, men mange av disse mener også at andre aktører må på banen. Blant andre aktører nevnes spesielt forsikringsbransjen, som i dag ikke bidrar med midler for å dekke fôrkostnader. Det etterlyses av flere grunneiere en måte å måle hvor grensen går mellom fôring for å hindre påkjørsler og beiteskader, og fôring for å kunne holde en høyere elgstamme. Dette begrunner de med at de er villige til å bidra økonomisk om man fôrer for å hindre påkjørsler eller beiteskader, men ikke om man fôrer for å «fôre opp» en høyere elgstamme. Enkelte av grunneierne med denne holdningen er de samme som er

prinsipielt imot fôring. Disse begrunner villigheten til å bidra med at de selv ønsker å motta støtte om de selv må gjøre tiltak for å hindre skogskader eller påkjørsler på sin eiendom.

Til tross for at grunneierne oppgir å ha god kunnskap om elgen på sin egen eiendom og at mange grunneiere oppgir å ha fått informasjon fra flere av informasjonskildene jeg har listet opp, mener enkelte at kunnskapsnivået til grunneierne, om hvordan elg skal forvaltes, er for lavt. De mener det lave kunnskapsnivået er en kilde til konflikt, da det lett oppstår usaklige diskusjoner om hvordan elgen i kommunen skal forvaltes. Jeg har gjennom mine intervjuer ikke oppfattet at noen av grunneierne har spesielt lavt kunnskapsnivå om elgforvaltning. Dog ser jeg at enkelte av grunneierne har svært sterke- og egne meninger om hvordan elgen bør forvaltes. Jeg finner det derfor rimelig å anta at to grunneiere med svært forskjellig syn på elgforvaltning vil kunne mene at den andre grunneieren har lite kunnskap om elg og forvaltningen av elg.

Grunneierne jeg har intervjuet har oppgitt en varierende grad av inntekt fra elg i forhold til skog. Det er interessant å se at fire av fem grunneiere som oppgir at inntekten fra elg utgjør 30 – 50 % av inntekten fra elg og skog, er grunneiere som står utenfor SEG. Jeg mener dette kan sees i sammenheng med at grunneierne som står utenfor SEG er mindre fornøyd enn grunneierne i SEG på spørsmål 9.1 og 9.6, samt at de på spørsmål 9.2 synes elgstammen er noe for lav enn hva medlemmene i SEG gjør. Det er naturlig at de som har elgen som en stor del av sin inntektskilde også ønsker en noe høyere elgstamme enn de som i større grad livnærer seg av skog eller annet. Her oppfatter jeg at grunneierne representerer to forskjellige tankesett. Omkring to-tredjedeler har fokus på skog og inntekt fra skog, og tenker på inntekter fra elg som en biinntekt. Den siste tredjedelen ser elgen mer som et salgsprodukt med muligheter for betydelig inntekt fra elgjakt, og de har derfor mindre fokus på skog.

Kvoter og fordelingen av kvoter har stor betydning for hvor stor inntekt grunneierne vil få fra elg og det er ikke overraskende at kvotefordelingen fører til konflikter. Et stort flertall av grunneierne mener at man for å fordele kvotene på en god måte til de forskjellige områdene, bør se til erfaringstall fra «sett elg – skjemaet» og tilføyer at også statistikk for skutt elg bør brukes.

At de som ønsker en høyere elgstamme også aksepterer en noe høyere beiteskader vil være en enkel konklusjon å trekke. Dog er det i en stor kommune som Stor-Elvdal stor variasjon i beitetilbudet for elg i de forskjellige sesongene og på de forskjellige områdene (Milner, Et al., 2012b). Dette vil si at det i kommunen finnes områder med lavt beitepress og områder med

høyt beitepress. Generelt har grunneierne oppgitt at de har noe skogskader på sin eiendom, men at det ikke er uakseptabelt mye skader. Grunneierne oppgir at man er uenige om hvor stort forvaltningsområdet for elg skal være, noe som er naturlig da man har forskjellige forutsetninger i de forskjellige delene av kommunen. Jeg finner det derfor rimelig å anta at grunneiere i områder med lavt beitepress kan ha et ønske om en høyere elgstamme enn grunneierne i områder med høyt beitepress og det er naturlig at det her kan oppstå interessekonflikter.

Flere grunneiere i SEG mener at det er forskjellig forvaltningstankegang- og avskytningsmodeller i og utenfor SEG, og at dette fører til konflikter mellom grunneierne. Mine funn viser at grunneierne utenfor SEG var signifikant mindre fornøyd med fordelingen av kjønn og alder i kvotene generelt i Stor-Elvdal. Det er derfor ikke spesielt overraskende at avskytningsmodellene i og utenfor SEG er noe forskjellige, selv om alle i utgangspunktet skal følge kommunens mål og retningslinjer for forvaltningen.

Enkelte av grunneierne kan fortelle at det er mistanke om at elg som tildeles jaktfelt på østsiden av Glomma skytes i jaktfelt på vestsiden. Dette forteller de at gjøres fordi det i enkelte områder på østsiden er vanskelig å fylle kvotene fordi ulven tar for mye elg. Ingen av grunneierne som viser til dette problemet ønsker å fortelle om hvor de mistenker at dette gjøres, men flertallet av grunneierne er positive til å opprette et eget vald i det aktuelle området. Dette begrunner flere med at man på denne måten kan enes om en felles forvaltning i ulvesonen. Samtidig mener de man lettere kan synliggjøre det økonomiske tapet man har ved reduserte kvoter, på grunna av ulvens predasjon, i et slikt område (Storaas, et al., 2008; Zimmermann, et al., 2014).

Alle grunneiere forteller konflikter rundt organiseringen av- og samarbeidet mellom grunneierne at er en av de viktigste kildene til at man har vanskelig for å samles om en felles strategi for elgforvaltningen. I enkelte områder ødelegger nabokonflikter for samarbeidet, noe som gjør at enkelte utmarksområder både har grunneiere i- og utenfor SEG. Disse konfliktene dreier seg ikke bare om uenigheter i hvordan elgen skal forvaltes, men jeg har oppfattet at det finnes en generell uvilje til samarbeid. Uviljen baserer seg på at man misliker naboen av forskjellige årsaker og har bygget seg opp over tid.

Å finne et felles mål for elgforvaltningen, uavhengig av organisering, ser grunneierne som vanskelig. De oppfatter at små uenigheter om hvordan forvaltningen skal være, fort blir store. Dette fører til at selv om de i mange tilfeller kan være enige om den røde tråden i forvaltningen,

ikke kommer til enighet, fordi de små uenighetene stopper utviklingen mot målet. Mine funn bekrefter grunneiernes oppfatning om at de i stor grad er enige om det store bildet, men bekrefter også at grunneierne til dels er misfornøyd med samarbeidet.

At enkelte grunneiere velger å melde seg ut- og stå utenfor SEG blir oppfattet som en utfordring og kilde til konflikt. Samtidig poengteres det av flere at Stor-Elvdal kommune har vært lite tydelige og synlige når det kommer til hvordan de ønsker at hjorteviltet i kommunen skal forvaltes. Jeg mener disse to punktene kan sees i sammenheng. Kommunene har gjennom Hjorteviltforskriften et tydelig ansvar for å sette mål og retningslinjer for hvordan hjorteviltet i kommunen skal forvaltes (Hjorteviltforskriften). Samtidig legges det i forskriften opp til at kommunene skal lage mål og retningslinjer i samarbeid med grunneierne og at grunneierne i størst mulig grad bør samarbeide om en felles forvaltning. Når SEG per i dag er mer fragmentert enn tidligere krever dette at kommunen i større grad enn må sette gode mål og retningslinjer for forvaltningen. Det er en oppfatning fra flere grunneiere at kommunen ikke har gjort dette på en tilfredsstillende måte frem til i dag og at dette skaper uro.

#### 4.3 Oppsummering

Resultatene mine viser at det generelt er liten forskjell i hva medlemmer- og ikke medlemmer i SEG mener. Dette styrker min og grunneiernes oppfatning; at grunneierne i mange sammenhenger er enige. Det viser seg at det i grove trekk finnes tre konfliktlinjer og at det er disse konfliktene, som fører til at grunneierne ikke enes.

Jeg mener at om situasjonen, med en lite tydelig kommune og flere grunneiere med sin egen tanke om hvordan viltet bør forvaltes, fortsetter slik som i dag, vil flere gå ut av SEG. Dette kan føre til en større fragmentering i organiseringen av grunneierne og at SEG slik vi kjenner den i dag, som en forvaltningsforening over et stort område, vil dø ut.

Med bakgrunn i mine funn ser jeg at grunneierne, på tross av konflikter om enkelttemaer, i stor grad kan være enige om en rød tråd i forvaltningen. Jeg mener derfor at hvordan grunneierne vil være organisert i fremtiden, er helt avhengig av hva som nå blir gjort fra kommunen og grunneiernes side. Kommunen og grunneierne skal i løpet av 2016 sammen lage mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltningen i Stor-Elvdal. Om det ikke vises vilje til å enes, vil konsekvensene være at kommunen må ta et større ansvar for hjorteviltforvaltningen, mens grunneierne til dels vil miste muligheten til å styre og påvirke i samme grad som før.

Jeg ønsker Stor-Elvdal kommune og grunneierne lykke til med prosessen.

## 5 Bibliografi

- GeoInnsyn (Karttjeneste). (2015). Stor-Elvdal [Kart]. Lokalisert den 24.04.16 på <https://geoinnsyn.nois.no/SAATE/?project=Stor-Elvdal&lon=590868.499999995&lat=6829385.5&zoom=8>.
- Gjems S.R. (1986). *Storjegere i Østerdalene*. Oslo: P-F-Steensballes forlag. = OK
- Jacobsen, D.I. (2000). *Hvordan gjennomføre undersøkelser?* Kristiansand: Høgskoleforlaget AS.
- Kirkemo, O.K. (2009). *viltloven*. I Store norske leksikon. Lokalisert den 27.04.16 på <https://snl.no/viltloven>.
- Kjos-Hanssen, O. (1983). Utviklingen av norsk viltlovgivning. *Stavanger Museums Årbok*, 93., 53-67. Lokalisert den 27.04.16 på <http://www.museumstavanger.no/Portals/48/Biblioteket/Aarbokartikler%201980-1989/1983%20Utviklingen%20av%20norsk%20viltlovgivning.pdf>
- Kleverud, K. H. (2012). *Supplemental feeding can reduce moose (Alces alces) collisions*. (Masteroppgåve). Evenstad: Høgskolen i Hedmark.
- Losnegård, G. (2015). Hedmark fylke [Bilde] A G.Rotevatn (Red.), *Allkunne – levande leksikon*. Lokalisert den 22.04.16 på <http://www.allkunne.no/framside/geografi/noreg/fylka-i-noreg/hedmark-fylke/2002/83765/>
- Miljødirektoratet. (2016). *Forskrift om forvaltning av hjortevilt – med kommentar*. Lokalisert den 18.04.16 på <http://www.miljodirektoratet.no/no/Publikasjoner/2016/Januar-2016/Forskrift-om-forvaltning-av-hjortevilt--med-kommentarer/>
- Milner, J. M., Storaas, T., van Beest, F. M., Lien, G. (2012a). Sluttrapport for Elgføringsprosjektet. *Oppdragsrapport nr 1, 2012*. Høgskolen i Hedmark, Elverum.
- Milner, J., van Beest, F., Nicolaysen, K., Klasson, S., Nordtun, G., Anderson, T., Thorkildsen, B., Øverby, S. O., Lien, G. & Storaas, T. (2012b). *Elgforingsprosjektet 2006-2011*. Lokalisert på <http://www.hjorteviltseminar.no/media/2012/12-torstein-storaas--elgforingsprosjektet.pdf>. = LITT usikker.



Storaas, T., Mathisen, K. M. & Nicolaysen, K. B. (2014) Elg som næring: Elgarbeid på Evenstad 1995 – 2013. I T. Storaas & K. Langdal (Red.), *Ikkje berre ulv og bly*. (s. 221-246). Vallset: Oplandske Bokforlag AS.

Storaas, T., Pedersen, S., Andreassen, H. P., Arnemo, J. A., Dötter, M., Eriksen, A. ... Aalbu F., (2008). Effekter av ulv på elgbestanden: da ulven kom og forvant fra Koppangskjølen. *Oppdragsrapport*. Høgskolen i Hedmark, Elverum.

Stor-Elvdal Grunneierforening. (s.a.) *Stor-Elvdal Grunneierforening*. Lokalisert den 31.03.16 på <http://segr.no/>

Zimmermann, B., Sand, H., Wabakken, P., Wikenros, C., Eriksen, A., Strømseth, T. H. ... Pedersen, H.C. (2014). Ulven som rovdyr på klauvvilt i Skandinavia. I T. Storaas & K. Langdal (Red.), *Ikkje berre ulv og bly*. (s. 221-246). Vallset: Oplandske Bokforlag AS.

Forskrift om forvaltning av hjortevilt, FOR-2016-01-08-12. (2016).

Lov om viltstellet, jakt og fangst LOV-1951-12-14-7.

## 6 Vedlegg

### Spørreundersøkelse til grunneiere i Stor-Elvdal 2016

1. Størrelse på eiendom?

- Mindre enn 1 000 daa
- 1 000 – 10 000 daa
- 10 000 – 20 000 daa
- 20 000 – 50 000 daa
- Større enn 50 000 daa

2. Ligger eiendommen hovedsakelig nord eller sør for Imsa?

- Nord
- Sør

3. Ligger eiendommen hovedsakelig øst eller vest for Glomma?

- Øst
- Vest
- Omtrent like mye på begge sider

4. Historisk sett, hvordan oppfatter du Stor-Elvdal grunneierforening?

5. Hvordan tror du organiseringen av grunneierne i Stor-Elvdal vil se ut i fremtiden?

- Flere vil gå ut av grunneierforeningen
- Situasjonen vil være omtrent lik som i dag
- Flere vil vende tilbake til SEG
- Annet

6. Hvor stor andel av inntekten fra eiendommen din har kommet fra elg de siste 5 årene? (Hvis man sier at inntektene fra skog og elg utgjør til sammen 100% av inntekten)

- 0 – 5%
- 5 – 15%
- 15 – 30%
- 30 – 50%
- mer enn 50%

7. Kommende spørsmål skal svares på ved en rangering fra 1 til 5, samt kategorien "Vet ikke". Det skal ringes rundt tallet du velger.

7.1 Elgen du jakter på bruker gjennom året i hovedsak din eiendom? (5 – enig, 1 – uenig)

1      2      3      4      5      Vet ikke

7.2 Elgen du jakter på bruker gjennom året flere utmarksområder? (5 – enig, 1 – uenig)

1      2      3      4      5      Vet ikke

7.3 Hvor god kunnskap (biologisk og økologisk) har du om elgen på din eiendom? (5 – god kunnskap, 1 – lite kunnskap)

1      2      3      4      5      Vet ikke

7.4 Hva er din holdning til vinterfôring av elg? (5 – for, 1 – imot)

1      2      3      4      5      Vet ikke

7.5 I hvor stor grad er du interessert i å bidra økonomisk til vinterfôring og foryngelsestiltak? (5 – stor grad, 1 – liten grad)

1      2      3      4      5      Vet ikke

8. Har du fått informasjon om elg eller elgforvaltning fra noen av de følgende informasjonskildene (kryss av):

- Prosjekt Elg-trafikk i Stor-Elvdal 2000 – 2004 (rapport fra Hihm)
- Sluttrapport for Elgføringsprosjektet (rapport fra Hihm)
- Effekter av ulv på elgbestanden: da ulven kom og forsvant fra Koppangskjølen (rapport fra Hihm)
- Elgføringsprosjektet 2006 – 2011 (informasjonsbrosjyre)
- Hjorteviltportalen (nettbasert informasjonsportal)
- Møter i grunneierforeningen eller lignende
- Hjorteviltet (tidsskrift)
- Hjorteviltkonferanser
- Hjorteviltforskriften 2016
- Annet

9. Nedenfor kommer en rekke spørsmål som dreier seg om hvor fornøyd du er med dagens elgforvaltning i Stor-Elvdal. Spørsmålene skal besvares ved å rangere hvor fornøyd du er fra 1 til 5, samt kategorien "Vet ikke". Det skal ringes rundt tallet du velger.

Hvor fornøyd er du med:

- 9.1 Elgforvaltninga slik den er i Stor-Elvdal i dag? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.2 Nivået på elgbestanden? (1 = for lav, 5 = for høy)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.3 Skogskadenivået på din eiendom? (1 = ingen skader, 5 = for mye skader)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.4 Skogskadenivået generelt i Stor-Elvdal? (1 = ingen skader, 5 = for mye skader)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.5 Fordelinga av kjønn og alder i elgkvota på din eiendom? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.6 Fordelinga av kjønn og alder i elgkvotene generelt i Stor-Elvdal? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.7 Bestandsplanen for forrige jaktår? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke
- 9.8 Prosessen frem til en bestandsplan? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)
- 1 2 3 4 5 Vet ikke

9.9 Samarbeid mellom grunneiere? (5 – veldig fornøyd, 1 – ikke fornøyd)

1 2 3 4 5 Vet ikke

9.10 At vinterjakt blir gjennomført i enkelte områder? (1 = helt greit, 5 = ikke greit)

1 2 3 4 5 Vet ikke

10. Hvilke konfliktlinjer/utfordringer oppfatter du at finnes rundt elgforvaltninga i Stor-Elvdal?

11. Ulveproblematikken i kommunen. Hva synes du om å danne et eget vald på østsiden og at elgforvaltningen på denne måten blir mer styrt, i større grad enn tidligere, ut i fra utfordringene man har med ulv?

- For/imot

12. Om du fikk bestemme; hvordan ville du forvaltet elgen i Stor-Elvdal?

13. Nedenfor skisserer vi noen organisatoriske grep som kan endre elgforvaltninga i Stor-Elvdal. Kryss av for det/de alternativene du mener ville gitt en bedre elgforvaltning i fremtiden eller kommenter og forklar om du har forslag til andre grep som kan gjøres.

- Hvert utmarksområde blir regnet som eget vald – valdene utgjør bestandsplanområde (Kommunen vil som prinsipp sette likt areal bak hvert dyr, for hvert vald i kommunen).
- Fellingstillatelser blir fordelt ut fra hvor dyra står om høsten.
- Basert på skogskader, fordele fellingstillatelser ut fra hvor dyra står vinterstid.
- Basert på "Sett elg"
- Nivået på elgbestanden bestemmes ut fra skogskader i vinterområdene?
- Nivået på elgbestanden, og antall fellingstillatelser på din eiendom, bør bestemmes ut fra skogskadene på din eiendom.

14. Om det blir gjort tiltak for å begrense skogskadene i vinterområdene – hvem skal betale?  
(Kryss av)

- Kommunen
- SEG evt. andre vald i kommunen
- Grunneieren som har problemet på sin eiendom
- Spleiselag mellom alle grunneierne i kommunen
- Grunneier og de nærmeste naboene

Eget notat: